

gemeente
Haarlemmermeer

De leden van de Rekenkamercommissie Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Taurusavenue 100
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852

Cluster Samenleving, Sport en Cultuur
Contactpersoon Xandra van Ginkel
Telefoon 0900 1852
Uw brief
Ons kenmerk XS-25103010.1550
Bijlage(n) Geen
Onderwerp Bestuurlijke reactie rekenkamernota 'Migranten in Haarlemmermeer'

Verzenddatum

– 4 NOV, 2025

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

In september 2025 ontvingen wij de rekenkamernota 'Migranten in Haarlemmermeer' en het Eindrapport van bevindingen Migratie Haarlemmermeer. U heeft ons gevraagd om een bestuurlijke reactie op dit onderzoek. Met deze brief geven wij onze reactie en gaan wij in op uw conclusies en aanbevelingen.

Inleiding

De hoofdvraag van het onderzoek is: *Wat is de huidige situatie ten aanzien van migranten in de gemeente Haarlemmermeer, wat zijn lacunes in het huidige beleid en hoe kan de gemeenteraad hiermee omgaan?*

Een breed vraagstuk, want in Haarlemmermeer verblijven migranten met verschillende migratiemotieven. De wetenschappelijke literatuur en landelijke databestanden onderscheiden vier hoofdmotieven voor migratie: asiel, arbeid, gezin en studie. Een bijzondere groep omvat Oekraïense ontheemden.

Wat gaat goed en wat kan beter?

Goed om te zien dat, hoewel de conclusies kritische noten bevatten, de rekenkamer ziet dat onze gemeente onder moeilijke en snel veranderende omstandigheden – zoals plotselinge vluchtelingenstromen en weinig consistent rijksbeleid – in staat is om een groot deel van haar wettelijke verplichtingen na te komen en bij te springen als de nood (landelijk) hoog is. Als college hechten wij er ook nadrukkelijk waarde aan onze verantwoordelijkheid te nemen, ook wanneer de randvoorwaarden waaronder dit moet gebeuren complex of onzeker zijn. Wij herkennen de algemene conclusies van de rekenkamer, dat de gemeente zich naar vermogen inspant om wettelijke taken rond migranten en inburgering uit te voeren (conclusie 1), maar dat de gemeente op dit moment de migratiethema's vooral sectoraal benadert (conclusie 7) en daardoor soms onvoldoende inzicht heeft in de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid voor migranten (conclusie 8).

Aanbevelingen aan college:

1. verbeter de informatie over de voortgang, doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid en programma's op het gebied van migratie;
 2. versterk de samenhang in beleid en uitvoering rond migranten.
- Hieronder gaan wij in op de verschillende conclusies van de rekenkamer.

Conclusie 1

De gemeente spant zich naar vermogen in om wettelijke taken rond migranten en inburgering uit te voeren

Aandachtspunten:

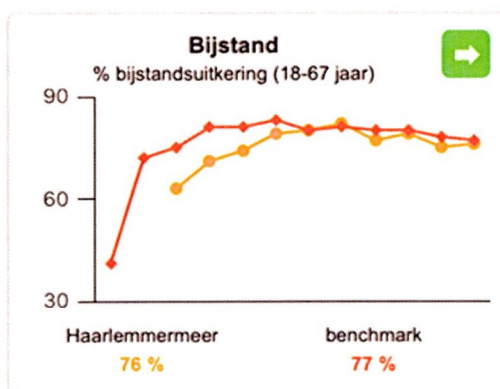
- hoge werkloosheid onder statushouders. Van de statushouders die in de gemeente woonachtig en inburgeringsplichtig zijn, heeft 82 procent een bijstandsuitkering;
- het zicht op het verloop en het resultaat van inburgering van statushouders en gezinsmigranten in Haarlemmermeer is beperkt.

Reactie

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitbetaling en begeleiding van statushouders. Naast financiële ondersteuning krijgen statushouders ook hulp bij inburgering, taalonderwijs en maatschappelijke participatie. Een statushouder heeft recht op een bijstandsuitkering in Nederland, mits hij of zij voldoet aan de algemene voorwaarden.

Onze gemeente heeft als beleidsdoel om de inburgeraar op een zo hoog mogelijk taalniveau uit te laten stromen en hiermee de kansen op de arbeidsmarkt te verhogen. De inburgering wordt vormgegeven middels duale trajecten, waarbij we investeren op de maatschappelijke worteling en het toewerken naar werkfit zijn. Dit onder meer door de inzet op vrijwilligerswerk, cv- en sollicitatietraining. Als de inburgeraar door zijn inburgeringstraject is, dan wordt er ingezet op toeleiding naar de arbeidsmarkt. Als er eerder al mogelijkheden zijn om te gaan werken voor de inburgeraar wordt daar ook naar gekeken en de mogelijkheden benut. Tot die tijd heeft de inburgeraar recht op een uitkering.

Als we kijken naar de benchmark opgesteld door Divosa, gebaseerd op de CBS-gegevens, zien wij dat onze gemeente gelijkloopt in verhouding met andere gemeenten of zelfs net onder andere gemeenten. In de grafieken hieronder is dit zichtbaar.

Grafiek 6.1: Percentage statushouders Wi2021 met bijstandsuitkering (18-67 jaar)

We hebben zicht op de statushouders tijdens het inburgeringsproces. De aantallen inburgeraars worden cijfermatig bijgehouden en opgenomen in zogenoemde Spiegelrapporten Statistiek Wet Inburgering, die ieder kwartaal door het CBS op basis van gemeentelijke data worden opgesteld. Hier wordt dus ook landelijk over gerapporteerd. De inburgeraar wordt begeleid en gemonitord door zowel consulenten Inburgering en consulenten Inkomen vanaf inschrijving in de gemeente én koppeling aan een woning. Dit vindt plaats naast de maatschappelijke begeleiding vanuit Vluchtelingenwerk. Gedurende het traject zien de consulenten Inburgering de inburgeraar volgens de wettelijke richtlijnen en zo nodig naar inschatting meer. Gedurende dit driejarige traject volgen we de inburgeraar. We staan nu op het punt dat er steeds meer inburgeraars gaan uitstromen, immers de Wet inburgering 2021 is ingegaan in 2022. Team Inburgering levert gedurende het inburgeringstraject de verplichte gegevens aan het CBS. Zodra de inburgeraar zijn inburgeringstraject heeft afgerond wordt hij (warm) overgedragen naar Team Werk. De consulent Werk heeft dan ook een intakegesprek en zal de kandidaat actief begeleiden om hem/haar uit te laten stromen naar betaald werk. Ook deze data worden gemonitord van start tot uitstroom.

Conclusie 2

De gemeente voldoet aan haar taakstelling voor asielopvang maar heeft te weinig duurzame opvanglocaties

Aandachtspunten:

- de uitdaging is voor de gemeente om samen met het COA duurzame plekken te realiseren voor de opvang van asielzoekers;
- capaciteit basis- en voortgezet onderwijs voor asielzoekers. In sommige perioden zijn er meer aanvragen dan plaatsingsmogelijkheden op het basisonderwijs en voortgezet onderwijs, onder andere door schaarste aan personeel en ruimte;
- landelijk onderzoek benadrukt het belang van extra aandacht voor de mentale gezondheid van minderjarige asielzoekers.

Reactie

Afspraak van de deelnemende colleges in het Regionaal plan Kennemerland opvang asielzoekers 2025 en 2026 is om voor het overgrote deel (60%) duurzame opvangplekken met een minimale beschikbaarheid van 5 jaar en een flexibele schil van noodopvangplekken te

realiseren. In Haarlemmermeer vangen we op drie locaties asielzoekers op. Locatie Planeetbaan is een duurzame locatie met een beschikbaarheid van vijf jaar tot maart 2028. De locaties Rijksweg A4 en Melbournestraat zijn noodopvanglocaties. We voldoen daarmee aan de afspraken uit het Regionaal plan. In samenwerking met COA en de regiegemeenten houden we continu in de gaten of de locaties nog aan de eisen voldoen. In 2026 wordt een nieuw Regioplan opgesteld.

De rekenkamer heeft een aandachtspunt geformuleerd over de capaciteit van het nieuwkomersonderwijs voor asielzoekers, namelijk dat in sommige periodes niet alle kinderen geplaatst konden worden door schaarste aan personeel en/of ruimte. We hebben in Haarlemmermeer momenteel voldoende onderwijshuisvesting om het nieuwkomersonderwijs voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs te organiseren. Kinderen van nieuwkomers kunnen binnen Haarlemmermeer vrij snel geplaatst worden in een taal- of schakelklas.

De rekenkamer noemt het belang van extra aandacht voor de mentale gezondheid van minderjarige asielzoekers. We onderschrijven het belang van aandacht voor mentale gezondheid. Minderjarige asielzoekers en statushouders gaan in de regel naar school en kunnen gebruikmaken van de normale zorgstructuren die via de scholen worden aangeboden. Denk aan schoolmaatschappelijk werkers, zorg coördinatoren en schoolcoaches. Deze professionals zijn gemandateerd om indien nodig door te verwijzen naar meer gespecialiseerde hulp. Al deze kinderen worden ook gezien door de jeugdarts. Binnen de taalklassen zijn professionals werkzaam die traumasensitief lesgeven en nazorg bieden. Op de opvanglocaties zijn daarnaast huisartsen, praktijkondersteuners GGZ en behandelaren van Kleur GGZ (psychiatrische behandeling op maat voor asielzoekers) aanwezig. Ook zij kunnen doorverwijzen naar reguliere psychische zorg indien nodig. We hebben geen signalen ontvangen dat onvoldoende zorg wordt geboden en gaan ervan uit dat de huidige zorgstructuur voldoende is.

Conclusie 3

De gemeente heeft beleidsruimte om asielzoekers naar betaald werk te leiden en benut deze ruimte nu niet.

Aanbeveling:

- Dit onderzoek toont aan dat ook op de opvanglocaties in Haarlemmermeer gemotiveerde en geschoolde mensen zitten met relevante arbeidservaring die van waarde kunnen zijn voor onze economie en samenleving. De gemeente kan proberen dit onbenutte potentieel te helpen inzetten.

Reactie

We zijn ons bewust van het arbeidspotentieel van asielzoekers en statushouders die op de opvanglocaties verblijven. COA zet zich inmiddels actief in om de bewoners naar werk te begeleiden. Dat doet COA door het organiseren van Meedoen Balies op alle opvanglocaties in Haarlemmermeer. COA heeft daarbij als doel dat 50% van de bewoners die kunnen werken ook daadwerkelijk betaald aan het werk zijn eind 2026. Wij onderzoeken in hoeverre we als gemeente hierin een rol kunnen pakken naast COA.

Conclusie 4

De gemeente voldoet niet volledig aan de taakstelling voor de huisvesting van statushouders

Aandachtspunt:

- Gebrek aan woonruimte voor en doorstroming van statushouders.

Reactie

We verwachten de taakstelling voor 2025 niet volledig te behalen. Dit komt omdat we 2025 gestart zijn met een achterstand vanuit 2024. We huisvesten in 2025 naar verwachting 200 personen. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Om de achterstand in te lopen zetten we verschillende maatregelen in, zoals het realiseren van nieuwe flexlocaties en het eenmalig aftoppen van huurprijzen van sociale huurwoningen om deze betaalbaar te maken voor statushouders.

Er is inderdaad een gebrek aan woonruimte door de krapte op de woningmarkt. Ook is er een gebrek aan *passende* woonruimte waardoor een mismatch ontstaat en de doorstroming stagneert.

Conclusie 5**De gemeente heeft beperkt zicht op de particuliere opvang van Oekraïense ontheemden****Aandachtspunten:**

- kwantiteit en kwaliteit gemeentelijke opvang voor Oekraïense ontheemden;
- het gemeentelijk zicht op de opvang van Oekraïense ontheemden bij particulieren is beperkt;
- inburgering van Oekraïense ontheemden. Uit onderzoek blijkt dat een deel van de Oekraïense ontheemden in Nederland wil blijven. Dit roept de vraag op of Oekraïense ontheemden meer taal, kennis en vaardigheden op moeten doen die nodig zijn om volwaardig deel te nemen aan de Nederlandse maatschappij.

Reactie

Wij voldoen aan de inspanningsverplichting van 951 opvangplekken die per 1 juli 2025 van kracht is. De kwaliteit van opvang in onze gemeente voldoet aan de gestelde eisen van het Rijk, zoals vastgelegd in de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne (RooO). In lijn met de uitgangspunten van het Rijk erkennen wij dat, naarmate het verblijf van Oekraïense ontheemden in Nederland voortduurt, de opvangsituatie aandacht vraagt. Het Rijk werkt op dit moment aan de ontwikkeling van een lange termijnbeleid voor opvang en verblijf, in aanloop naar de beëindiging van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) op 4 maart 2027. In aanloop naar het lange termijnbeleid willen wij preventief verkennen wat er nodig is om het mentaal welzijn van de Oekraïense ontheemden in de gemeentelijke opvang te vergroten, binnen de Rijksmiddelen die wij ontvangen. Wij volgen de landelijke ontwikkelingen en blijven uitvoering geven aan de kwaliteitseisen die vanuit het Rijk worden gesteld aan de opvang van Oekraïense ontheemden.

Op basis van de RooO hebben wij een andere rol en verantwoordelijkheid ten aanzien van de Oekraïense ontheemden in de gemeentelijke opvang en particuliere opvang. Wij hebben zicht op het aantal Oekraïense ontheemden die in de particuliere opvang verblijven door de inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP), maar onderkennen dat wij minder zicht hebben op het welbevinden van deze Oekraïners. Per oktober 2025 zijn wij gestart met het valideren van deze inschrijvingen door in contact te komen met de Oekraïense ontheemden in de particuliere opvang. Oekraïense ontheemden die verblijven in de particuliere opvang blijven echter zelf verantwoordelijk voor passende huisvesting en het gebruikmaken van beschikbare voorzieningen. Conform de RooO ontvangen zij een financiële toelage van het Rijk, inclusief een wooncomponent, om in hun basisbehoeften te voorzien.

Wij volgen het landelijk beleid, waarin Oekraïense ontheemden niet inburgeringsplichtig zijn

vanwege hun tijdelijke beschermstatus onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming. Tegelijkertijd onderkennen wij, in lijn met recente onderzoeken, dat een deel van deze groep naar verwachting langer in Nederland wil verblijven. Het verblijfsrecht en de mate waarin Oekraïense ontheemden in Nederland mogen blijven, zijn echter afhankelijk van beleidskeuzes van het Rijk.

Vanuit het perspectief dat Oekraïense ontheemden mogelijk langer in onze gemeente verblijven, hebben wij aandacht voor integratie, participatie en het vergroten van de zelfredzaamheid. Wij faciliteren taallessen voor Oekraïense volwassenen, dat mogelijk wordt gemaakt door financiële ondersteuning van het Rijk. Binnen de gemeentelijke opvangvoorzieningen is daarnaast expliciete aandacht voor integratie en participatie. De Regionale Instelling voor Beschermd Wonen (RIBW), dat namens de gemeente de begeleiding van Oekraïense ontheemden op de opvanglocaties verzorgt, levert hierin een belangrijke bijdrage. Ook worden, in samenwerking met Vluchtelingenwerk, Mindfit-trainingen aangeboden ter ondersteuning van de mentale veerkracht en maatschappelijke participatie van Oekraïense ontheemden. Hiermee geven wij invulling aan participeren in de samenleving, binnen de kaders van het huidige beleid en zonder een inburgeringsplicht.

Conclusie 6

De gemeente heeft weinig zicht op arbeidsmigranten en (nog) geen (integraal) beleid voor hen

Aandachtspunten:

- de gemeente heeft nog geen beleidskader vastgesteld met daarin de voorwaarden voor een goede en veilige huisvesting van arbeidsmigranten;
- de gemeente heeft geen goed zicht op het aantal arbeidsmigranten en waar zij wonen en werken;
- de gemeente geeft aan dat in Haarlemmermeer weinig gevallen bekend zijn van werkgevers en/of uitzendbureaus die de regels aantoonbaar overtreden. De gemeente heeft nu geen eigen capaciteit voor toezicht om dit te staven;
- arbeidsmigranten verkeren relatief vaak in een sociaal isolement en krijgen relatief weinig ondersteuning of begeleiding als het gaat om het leren van de taal, het opbouwen van een sociaal netwerk en toegang tot gezondheidszorg.

Reactie

Ten aanzien van een beleidskader met voorwaarden voor een goede en veilige huisvesting van arbeidsmigranten merken we op dat we een ontwerp Beleidsregel logies arbeidsmigranten hebben opgesteld. Deze is 15 oktober 2025 ter inzage gelegd. Met deze beleidsregel worden de voorwaarden geschapen voor goede, veilige en goed gereguleerde tijdelijke huisvesting (logies) voor arbeidsmigranten. Na verwerking van de inspraakreacties kan de beleidsregel worden vastgesteld.

Daarnaast wordt het onderwerp tot ontwikkeling gebracht binnen een regionale samenwerkingsstructuur (Regiodeal Sierteelt). Daarin kunnen we leren van gemeenten die al verder zijn en gaan we werken aan regionale structuren voor participatie, registratie en handhaving. In het convenant van de Regiodeal zijn programmalijnen genoemd die worden uitgewerkt in projectvoorstellen. Haarlemmermeer neemt deel in relevant geachte projecten. De actielijnen zijn:

1. Verbeteren informatievoorziening aan arbeidsmigranten

Op initiatief van het ministerie SZW worden in de Sierteeltregio Work in NL-informatiepunten ingericht. De Regio draagt hieraan bij door onder andere sleutelfiguren in te stellen en te zorgen voor een goede doorverwijzing naar maatschappelijke

voorzieningen. Ook wordt het aanbod van taalcursussen uitgebreid, zodat arbeidsmigranten de bestaande informatie beter kunnen begrijpen en de integratie wordt bevorderd.

2. *Samenwerking ketenpartners structureel verbeteren*

De Greenportorganisaties verbeteren de samenwerking met en tussen de gemeenten in de Sierteeltregio en andere ketenpartners, gericht op het tegengaan van misstanden in de woon- en werksfeer van arbeidsmigranten.

Hoewel het aantal signalen over werkgevers (waaronder uitzendbureaus) die mensen uitbuiten laag is, zijn er voldoende aanwijzingen voor de aanwezigheid van arbeidsuitbuiting in Haarlemmermeer. Wij zijn in gesprek met de NL-Arbeidsinspectie over een onderzoek dat men hiernaar in Haarlemmermeer doet en waarop wij in het kader van onze aanpak willen investeren. Ook zijn er inmiddels contacten met Aalsmeer over de aanpak van arbeidsuitbuiting in de sierteelt sector. Als onderdeel van actielijn 2 wordt toegewerkt naar een integraal regionaal handhavingsteam.

3. *Verbeteren informatiepositie van regionale ketenpartners*

Het klopt dat we geen goed zicht hebben op het aantal arbeidsmigranten en waar zij wonen en werken in Haarlemmermeer. Deze actielijn richt zich hier op. Een kansrijke ingang om hier beter zicht op te krijgen is via de registratie bij de werkgevers. De Greenportorganisaties dragen in nauwe afstemming met de daarbij aangesloten gemeenten zorg voor een betere registratie van arbeidsmigranten.

In het kader van de aanpak van mensenhandel, waaronder arbeidsuitbuiting, hebben wij op 24 oktober 2024 (11457006) een beleidsplan en een uitvoeringsagenda opgesteld. Daarin hebben we vijf beleidsdoelen gesteld waaronder het vergroten van de bewustwording en kennis over mensenhandel en het verbeteren van het signalerend vermogen. Basis van onze aanpak is het informatiebeeld mensenhandel dat door het Regionaal Informatie en expertisecentrum NH in 2023 is opgesteld. Dit beeld geeft meer inzicht in de risico's die er zijn op arbeidsuitbuiting in de politie-eenheid Noord-Holland.

We hebben er inderdaad weinig zicht op of arbeidsmigranten in Haarlemmermeer vaak in een sociaal isolement verkeren. Hoewel we geen directe wettelijke taak hebben in de begeleiding van arbeidsmigranten en daar ook geen aparte Rijksbudgetten voor ontvangen willen we wel inzetten op het verminderen van sociaal isolement en meedoen in de samenleving. Dat willen we doen door het beter zichtbaar maken van de verschillende activiteiten binnen de sociale basis die voor iedereen openstaan. Zo wordt het voor arbeidsmigranten makkelijker om hun weg te vinden naar deze activiteiten.

Conclusie 7

De gemeente benadert migratiethema's vooral sectoraal

Aanbevelingen:

- Verbeter de informatie over de voortgang, doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid en programma's op het gebied van migratie.

Reactie

Wij onderschrijven het belang van duidelijke en inzichtelijke informatie over de voortgang, doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid en programma's. Het verbeteren van deze informatievoorziening kan bijdragen aan beter onderbouwde keuzes en een effectievere uitvoering van beleid. We nemen deze aanbeveling van de rekenkamer dan ook ter harte en verkennen hoe we hierin verdere stappen kunnen zetten.

Conclusie 8

De gemeente heeft weinig inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid voor migranten

Aanbevelingen:

- versterk de samenhang in beleid en uitvoering rond migranten;
- onderzoek de voor- en nadelen van de verschillende door de rekenkamer geformuleerde opties om de samenhang te versterken en breng op basis hiervan meer samenhang aan in (de uitvoering van) beleid.

Reactie:

We denken ook dat meer samenhang in (de uitvoering van) beleid rond migranten kan bijdragen aan meer doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid van onze gemeente. We omarmen daarom het voorstel van de rekenkamer om de voor- en nadelen van een meer integrale aanpak te onderzoeken. We willen dat meegeven aan het volgende college.

We sluiten onze reactie af met een opmerking over het proces. We constateren dat de breedte van het onderzoek heeft geleid tot een lange doorlooptijd, waardoor het moeilijk was te blijven aansluiten bij de actuele ontwikkelingen. We verzoeken de rekenkamer om bij een volgend onderzoek de onderzoeksvraag kleiner te maken zodat resultaten actueel en betrouwbaar blijven.

Wij verwachten u met deze reactie voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

Hermineke van Bockxmeer

de burgemeester,

Marianne Schuurmans-Wijdeven